

ВІД ВИНЯТКІВ ДО НОВИХ СТАНДАРТІВ

Дороговказ 10-го Українського Жіночого Конгресу для відновлення та майбутнього України

За десять років Українського Жіночого Конгресу те, що раніше здавалося недосяжним, стало частиною українського життя.

Україна за цей час істотно змінилася. Повномасштабна війна прискорила ці зміни й зробила їх особливо відчутними. Жінки служать у війську, командують підрозділами, ведуть бізнес, опановують професії, які ще недавно називали «чоловічими», очолюють громади, підтримують родини, ветеранів і ветеранок. На їхній праці значною мірою тримається стійкість країни.

Водночас більша відповідальність не завжди дає більше можливостей впливати на рішення. У наступному десятилітті важливо закріпити здобуте не як виняток, а як звичну практику.

Ми прагнемо бачити Україну демократичною, безпечною, інклюзивною та конкурентоспроможною європейською державою. Рівність у ній має визначати спосіб ухвалення рішень, відбудови й розвитку, а не залишатися окремим напрямом політики.

Це стосується і відновлення України. Потреби жінок і чоловіків необхідно враховувати під час розроблення політик, програм та інвестиційних рішень. Серед пріоритетів — економічні можливості жінок, їхня участь в управлінні, доступні послуги догляду, підтримка постраждалих від війни, відновлення громад і належні дані для оцінювання результатів.

Наш орієнтир на наступні десять років:

після війни не повертатися до колишніх обмежень, а закріпити можливості, які українські жінки вибороли працею, відповідальністю, лідерством і досвідом війни.

1. Новий стандарт лідерства: право не лише брати відповідальність, а й ухвалювати рішення

Під час війни жінки взяли на себе завдання, відповідальність і оволоділи професіями, до яких раніше їх нерідко не допускали. Тепер потрібно, щоб участь у цій роботі давала їм і реальний вплив на рішення.

Держава, політичні сили, громади, бізнес і громадянське суспільство мають:

- забезпечувати повну, рівну та змістовну участь жінок у прийнятті рішень на національному та місцевому рівнях;
- не допустити згортання політичного представництва жінок після завершення війни;
- зберігати й розвивати дієві механізми гендерно збалансованого представництва;
- створювати можливості для нового покоління жінок і молоді переходити від участі до реального лідерства.

Головне, на чому наголошує Конгрес, — як зберегти ці зміни після війни. Підтримка жіночого лідерства має проявлятися не лише в заявах, а й у представництві, у складі органів, які ухвалюють стратегічні рішення.

2. Новий стандарт безпеки й оборони: професійність і лідерство не мають статі

Жінки, які захищають Україну, мають і надалі бути повноправною частиною сектору безпеки й оборони.

Для цього потрібен рівний доступ до військової освіти, спеціальностей, кар'єрного просування та командних посад. Умови служби, спорядження й інфраструктура мають відповідати потребам усіх військовослужбовців. Як наголошують учасниці і учасники Конгресу, професійність, спроможність і лідерство не мають статі.

Досвід військовослужбовиць і ветеранок потрібно враховувати під час розроблення оборонної, ветеранської політики та програм відновлення.

3. Новий стандарт економічних можливостей: від започаткування справи до зростання

Важливо не лише допомагати жінкам відкривати власну справу, а й давати їхнім підприємствам можливість розвиватися.

Банкам, державі, міжнародним фінансовим організаціям та бізнесу варто розширювати доступ підприємиць до фінансування, інвестицій, гарантійних інструментів, нових ринків, консультаційної та іншої підтримки.

Підтримка не повинна завершуватися реєстрацією бізнесу. Підприємствам, заснованим або очолюваним жінками, потрібні умови для зростання, створення робочих місць і виходу на внутрішні та міжнародні ринки.

Тому в частині економічного розвитку 10-й Конгрес наголошує передусім на наступному етапі розвитку бізнесу: кредити, інвестиції, нові працівники, збільшення обороту та вихід на інші ринки.

4. Новий стандарт людського капіталу: Україна не може дозволити собі втрачати потенціал людей

Відбудова відбуватиметься на тлі демографічних втрат і нестачі працівників. Тому, як підкреслив Конгрес, Україні потрібно створювати умови для повернення тих, хто виїхав, підтримувати тих, хто залишився, і повніше використовувати професійний потенціал жінок.

Тому політика відновлення має:

- усувати бар'єри для зайнятості та професійного розвитку;
- зберігати для жінок доступ до професій, які стали відкритішими під час війни;
- інвестувати у перекваліфікацію та навчання протягом життя;
- створювати рівні можливості для молоді, ветеранів і ветеранок, людей з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб та інших груп, чиї можливості участі потребують особливої уваги;
- поєднувати економічну, демографічну та соціальну політику навколо людського капіталу.

Під час війни жінки здобули досвід роботи у сферах, які раніше вважалися переважно чоловічими. Після війни цей досвід не повинен знецінитися, а доступ до таких професій — знову звузитися.

5. Новий стандарт турботи: догляд є частиною економічної інфраструктури

Війна різко збільшила потребу в догляді за дітьми, старшими людьми, людьми з інвалідністю, пораненими, ветеранами та ветеранками. Значна частина цієї праці залишається невидимою і непропорційно лягає на жінок.

Послуги догляду слід розглядати як необхідну складову відновлення економіки та розвитку людського капіталу.

Держава, громади, роботодавці та партнери мають розвивати доступні та якісні послуги догляду і створювати умови, за яких турбота про близьких не означає втрати роботи, доходу, професійної перспективи чи економічної незалежності.

Доступність догляду є також одним із пріоритетів міжнародних підходів до гендерно відповідального відновлення України.

6. Новий стандарт відновлення: планувати для всіх

Успіх відбудови не можна вимірювати лише кількістю відновлених об’єктів. Важливо також розуміти, хто зможе користуватися новими можливостями, а хто може залишитися осторонь.

Відновлення має враховувати різні потреби та досвід жінок і чоловіків, людей з інвалідністю, ветеранів і ветеранок, ВПО, національних меншин, молоді, людей старшого віку та інших недостатньо представлених груп.

Для цього потрібні дані, розподілені за статтю та іншими релевантними характеристиками, оцінка впливу політик та участь самих громад у визначенні пріоритетів.

У міжнародних підходах до відновлення України гендерна рівність, інклюзивність і права людини розглядаються разом. Щоб принцип «нікого не залишити осторонь» працював на практиці, потрібні дані для планування, моніторингу та оцінки результатів.

7. Новий стандарт культури: культура є частиною стійкості та безпеки

Війна нагадала, наскільки культура важлива для ідентичності, згуртованості суспільства та безпеки.

Культура, культурна спадщина, історична пам'ять і різноманіття мають бути інтегровані у стратегічне планування відновлення держави та громад.

Особливу увагу слід приділяти тому, щоб у культурному просторі майбутньої України були видимими досвід і внесок жінок, різних поколінь, громад та національних меншин.

Від рекомендацій до дії

Минуло десять років від першого Українського Жіночого Конгресу. Тепер важливо не повторювати аргументи на користь рівності, а забезпечити її в повсякденній практиці.

Тому ми закликаємо:

державу інтегрувати гендерну рівність та інклюзію в політики, законодавство, бюджетування та всі ключові рішення щодо відновлення;

громади залучати жінок і різні суспільні групи до визначення пріоритетів розвитку та створювати доступне, безпечне й інклюзивне середовище;

бізнес і фінансовий сектор відкривати жінкам шлях не лише до працевлаштування та започаткування бізнесу, а й до капіталу, управління, масштабування та лідерства;

громадянське суспільство залишатися рушієм змін, представляти досвід різних груп і контролювати, чи означає відновлення реальне розширення можливостей;

міжнародних партнерів та фінансові організації послідовно інтегрувати принципи гендерно відповідального та інклюзивного відновлення у програми, фінансування та інвестиції і забезпечувати змістовну участь жіночих організацій та інших представників громадянського суспільства.

Наш дороговказ:

Від участі - до впливу.
Від доступу - до рівних можливостей.
Від окремих історій успіху - до системних змін.
Від невидимої праці - до справедливого розподілу відповідальності.
Від відбудови зруйнованого - до побудови кращого.
Від винятків - до нових стандартів.

За десять років Український Жіночий Конгрес став свідком і учасником важливих змін.

Наше завдання на наступне десятиліття — не дозволити цим змінам залишитися тимчасовими.